

Obama gir håp om stillehavssamarbeid

Det beste som kan skje i 2009 er at USA, Japan og Kina finner sammen og gjør klimapolitikk til krisepolitikk.

Av Stein Tønnesson

Foreløpig er det noe uvirkelig over verdenskrisen. Alle snakker om den, men de aller fleste er ennå ikke rammet. De sitter på jobbene sine og eiendelene sine og forstår ikke hva som skjer. Men de nøler med å kjøpe, selge og investere. Vi venter i frykt på proteksjonismens spøkelse og den store arbeidsløsheten.

Globaliseringen viste seg skjør. Så lenge verdensøkonomien vokste, økte også handelen på tvers av alle grenser. Men da finanskrisen satte inn, tydde bankene til hver sine regjeringer og ba om krisepakker. Snart fulgte bilfabrikkene etter. Euroen til tross – det var ikke mye EU kunne gjøre. Hver enkelt stat har sin pakke for sine finansinstitusjoner. Selv Det internasjonale pengefondet (IMF) er handlingslammet. Det har spilt en viktig rolle under alle kriser siden Bretton Woods-konferansen i 1944, ikke minst under Asia-krisen 1997-98. Hittil har krisene vært nasjonale eller regionale. I dag har vi en verdenskrise, og når den er oppstått i selveste USA og dessuten rammer Europa sterkt, er det ikke mye IMF kan gjøre.

Håpet rettes mot Barack Obama, USAs og verdens nye karismatiske leder, men han mangler kapital. Staten hans er forgjeldet. Håpet er at han skal vise seg som mer enn amerikaner, få resten av verden med seg. Obama har en løsning, nemlig å koble krise- og klimapolitikk. Den evige optimisten Jeffrey Sachs pekte på dette i en kronikk denne uken, gjengitt i Aftenposten og store deler av verdenspressen. Obamas løsning er ny, bærekraftig teknologi, stimulert ved offentlige tiltak: «Det som her tar form, er således intet mindre enn en ny modell av kapitalismen i det 21. århundre, en som sverger til økonomisk utvikling og bærekraftighet.»

Det Sachs ikke berører, er at USA må ha Kina og Japan med på laget, og de tenker mest på seg selv. Problemet er at de tre økonomiene rundt Stillehavet er så tett sammenvevd. Japan selger kapitalutstyr til Kina og investerer i kinesisk produksjon. Kineserne setter produktene sammen og eksporterer dem til USA og Europa. Amerikanerne og europeerne kjøper varene, eller har gjort det foreløpig, og betaler i dollar og euro.

Blant de tre store landene rundt Stillehavet ligger kanskje Japan best an. Landet har et stort indre marked, og japanerne er vant til å klare seg med svak vekst. Japanerne har mye kapital.

Kineserne har enda mer. De har samlet opp to billioner amerikanske dollar og kjøpt store mengder amerikanske statsobligasjoner. Kina forsøker nå å utvikle sitt indre marked gjennom utbygging av infrastruktur. Under sitt europabesøk denne uken, fortalte statsminister Wen Jiabao om hvordan han nå også prøver å stimulere privat innenlandsk

etterspørsel. Og han fortalte om sin bekymring for dollarens stilling. Kina vil sikre dollaren som verdens reservevaluta, for hvis den faller, faller Kina sammen med den.

Wen Jiabaos uttalelser viste at Kina og USA er i samme båt. De må begynne å styre den sammen. Hvis de isteden gir seg til å krangle om skylden for krisen, og om hvem som skal gjøre hva, ser det svart ut. Løsningen kan ligge i et krisesamarbeid der Kina og Japan stiller kapital til disposisjon for IMF og får økt innflytelse i bytte. Europa må gi opp sin hevd på å utnevne IMF's leder.

Løsningen ligger videre, slik Sachs sier, i å kombinere krise- og klimapolitikk. Hvis Kina, Japan og USA kan slutte seg til EUs klimapolitiske mål; hvis de kan følge opp med støttetiltak for energisparing, CO2-fangst og fornybar energi; hvis de kan utforme en felles, grønn visjon og stimulere verdens ledende industrier til å konkurrere på bærekraftighet, vil det gi nytt håp.

Heldigvis er det dette som er Obamas visjon. Faren er stor for at den brister, at han blir opphengt i forsvar av amerikanske arbeidsplasser og at USA ikke får Kina og Japan med på laget. Min drøm er å se Obama, Hu Jintao og Taro Aso på Den himmelske freds plass mens de lanserer en klima-krisepakke.

Publisert 06. februar 2009